

Visa darykite ..., kad būtumėte nepeiktini ir nekalti, nesutepti Dievo vaikai... /Fil 2, 14-15/

2019 m. rugpjūtis Vilniaus ev. reformatų parapijos tarybos informacinis leidinys **Nr. 8 (203)**

Leidžiamas nuo 1998 m. lapkričio mėn. ISSN 2029-512X (internete ISSN 2424-4341)

Minėjome 28-ąsias MEDININKŲ ŽUDYNIŲ metines

Minėdami 28-ąsias Medininkų žudynių metines, mes išgyvename įvairius jausmus.

Visų pirma, mes atsimeiname ir pagerbiame žmones, kurie saugojo jaunos respublikos pasienį ir nesitraukė nepaisant grasinimų. Pareigūnai vien savo buvimu pasauliui ir Lietuvai rodė, jog svajonės apie laisvę tampa vis realesnės. Visa tai bylojo, jog egzistuojantis pasienis rodo gyvą, realiai egzistuojančią šalį.

Antra, mes laukiame teisingumo. Tačiau koks turėtų būti teisingumas, kuris mus tenkintų ir nuramintų širdis? Teismas kaltiesiems, laisvės atėmimas ar mirties bausmė? Tai nėra klausimai, kurie turėtų paprastus atsakymus.

Pasauliui, t. y. nekrikščioniškam mąstymo būdai, yra būdinga atpildo kultūra. Kai stengiamasi daryti gera tiems, kurie daro gera mums ir kurie mus myli. Nepaisant to, pastebime, kad ne visada mums sekasi atsilyginti gerumu tiems, kurie mus myli ir mums daro gera.

Atpildo kultūra taip pat mus skatina daryti bloga tiems, kurie darė bloga mums. Mes tai net galime pavadinti *įgimtu, natūraliu teisingumo jausmu*. Esti sukurta įvairių konfliktų ir atsako teorijų. Neseniai kilus dviejų šalių diskusijoms apie Vilnios lenkų teises ir reikalavimus, Lietuvos aukščiausi pareigūnai pasakė, kad šiais klausimais bus elgiamasi veidrodiniu principu. Tai reiškia – kokias teises Lenkijoje turi lietuvių mažuma, tokias teises Lietuvoje turės ir lenkų mažuma. Tai simetrinis atsakas, kuris pasaulyje suvokia-

mas kaip teisėtas ir *teisingas*. Kaip ir būtinoji gintis – jeigu tave puola šautuvu, tai gali atsakyti tuo pačiu. Pasaulis nuo seno žino ir asimetrinį konfliktą ir atsaką.

Pavyzdžiui, šalis pasitiki savo turtinga ir išlavinta visuomene, brangiais koviniais lėktuvais ir tankais, tačiau iš priešininko gali sulaukti pigių nuodų.

Rusijos žiniasklaidos priemonės pamini prezidento Putino pomėgį asimetriniams sprendimo būdams ir tai pristatoma kaip jo genialumo apraiška. Tačiau turime suprasti, kad tiek simetrinis, tiek asimetrinis konfliktai reiškia tą patį – blogio darymą tikėtinomis ar netikėtomis priemonėmis.

Minėdami Medininkų žudynes, vis minime ir prisimename netiesą. Vis norime tiesos ir teisingumo. Tačiau apgailestaudami ir su nerimu matome, jog teisingumo nebus, o pasaulis jo negali suteikti. Mums, krikščionims, reikia prisiminti Viešpaties žodį: *Jūs girdėjote, jog buvo pasakyta: 'Mylėk savo artimą' ir nekęšk savo priešą. O Aš jums sakau: mylėkite savo priešus, laiminkite jus keikiančius, darykite gera tiems, kurie nekenčia jūsų, ir melskitės už savo skriaudėjus ir persekiotojus, kad būtumėte savo dangiškojo Tėvo vaikai; Jis juk leidžia savo saulei tekėti blogiesiems ir geriesiems, siunčia lietu ant teisųjų ir neteisųjų.*

Jei mylite tik tuos, kurie jus myli, tai kokį atlygį gausite? Argi taip nesielgia ir muitininkai?!

Ir jeigu sveikinate tik savo brolius, kuo gi viršijate kitus? Argi to nedaro ir pagony?!

Tai gi būkite tobuli, kaip ir jūsų

dangiškasis Tėvas yra tobulas. /Mt 5, 43-48/.

Jėzus mus moko melstis už priešus ir jiems atleisti. Mokydamas melstis, Jėzus kaip privalomą nuostatą įtraukė reikalavimą atleisti: *Todėl melskitės taip: Tėve mūsų, kuris esi danguje, tesie šventas Tavo vardas, teateinie Tavo karalystė, teesie Tavo valia kaip danguje, taip ir žemėje. Kasdienės mūsų duonos duok mums šiandien ir atleisk mums mūsų kaltes, kaip ir mes atleidiame savo kaltininkams.*

Ir nevesk mūsų į pagundą, bet gelbėk mus nuo pikto, nes Tavo yra karalystė ir galybė, ir garbė per amžius. Amen'.

Jeigu jūs atleisite žmonėms jų nusižengimus, tai ir jūsų dangiškasis Tėvas atleis jums, o jeigu jūs neatleisite žmonėms jų nusižengimų, tai ir jūsų dangiškasis Tėvas atleis jums. O jeigu neatleisite žmonėms, tai nė jūsų Tėvas neatleis jūsų nusižengimų / Mt 6, 9-15/.

Jėzus ne kartą minėjo:

Bet jums, kurie klausotės, aš sakau: mylėkite savo priešus, darykite gera tiems, kurie jūsų nekenčia.

Laiminkite tuos, kurie jus keikia, ir melskitės už savo skriaudėjus. /Lk 6,27-28/.

Todėl ir mes, pagarbiai minėdami Medininkuose žuvusius Tėvynės gynėjus: Antaną Musteikį, Stanislovą Orlovą, Ričardą Rabavičių, Mindaugą Balavaką, Algimantą Juozaką, Juozą Janonį, Algirdą Kazlauską, atsiminkime ir jų žudikus – Česlavą Mlyniką, Andrejų Laktionovą, Aleksandrą Ryžovą ir Konstantiną Nikuliną. Pastariesiems prašykime palaiminimo ir Dievo malonės teismo, nes tik šitaip įvyks teisingumas ir mūsų širdys bus nuramintos.

**LERB superintendentas
kun. Tomas Šernas
2019 07 30, Vilnius**

Atminimo ir maldos vakaras Medininkų didvyriams

Vilniaus evangelikų reformatų bažnyčioje vyko atminimo ir maldos vakaras *Budėkime dėl santarvės ir taikos*. Tokie Medininkų žudynių paminėjimai reformatų bažnyčioje vyksta nuo 2013 metų. Jie rengiami Lietuvos evangelikų reformatų superintendente kun. Tomo Šerno iniciatyva žudynių metinių išvakarėse – liepos 30-osios vakare. Vakaro metu maldomis, giesmėmis ir prisiminimais pagerbiamas tarnyboje nužudytų pareigūnų atminimas. Į paminėjimą susirenka žuvusiųjų giminės ir artimieji, Valstybės ir institucijų vadovai, dalyvauja Medininkuose nužudytų pareigūnų tarnybos draugai ir kolegos, visuomenės atstovai.

Šiais metais sukako jau 28 metai, kai 1991 metų ankstų vidurvasario rytą Lietuvos ir Baltarusijos pasienyje per omonininkų išpuolį buvo nužudyti septyni muitinės, policijos ir pasienio pareigūnai. Medininkų pasienio kontrolės poste šaltakraujiškai buvo nužudyti savo pareigas ėję Vilniaus muitinės inspektoriai – Antanas Musteikis, Stanislovas Orlavičius ir Ričardas Rabavičius, Vidaus reikalų ministerijos Policijos departamento Kelių policijos valdybos policininkai – Juozas Janonis ir Algirdas Kazlauskas ir greitojo reagavimo rinktinės *Aras* policininkai – Mindaugas Balavakas ir Algimantas Juozakas.

1991 metais, iki kruvinojo liepos 31-osios ryto, Medininkų pasienio ir muitinės kontrolės postas buvo užpultas dar bent keturis kartus. Dėl to į postą buvo atsiųsti ir žuvo kartu su muitinės inspektoriais bei tarnybą ėjusiais Kelių policijos valdybos policininkais ir greitojo reagavimo rinktinės *Aras* policininkai.

Teisėsauga yra išsiaiškinusi, kad Medininkų pareigūnų žudymui iš anksto buvo suburta trijų Rygos omonininkų grupė: Konstantinas Michailovas, Andrejus Laktionovas ir Aleksandras Ryžovas. Jiems nusižengimą įvykdyti įsakė jų vadas Česlavas Mlynikas. ▶

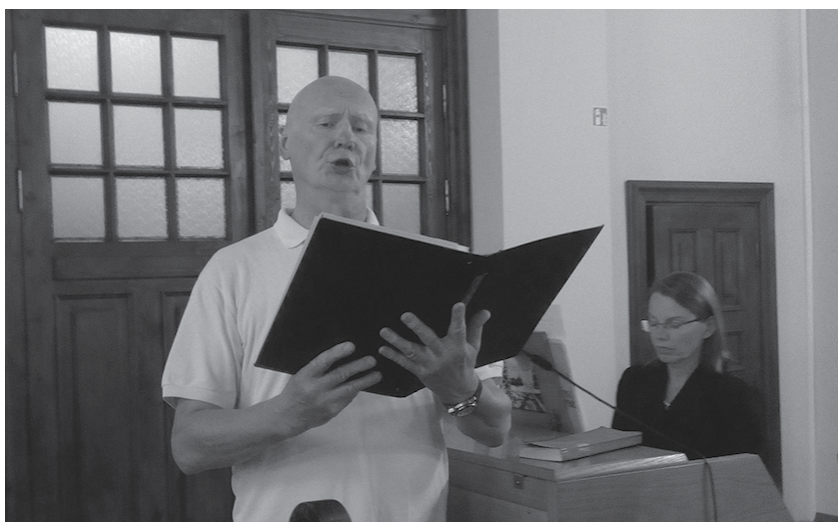
- ▶ 2011 metų pavasarį už nusikaltimą žmoniškumui iki gyvos galvos įkalintas Konstantinas Michailovas, Latvijos pilietis, buvęs OMON milicininkas.

Baudžiamieji teismo sprendimai priimti Andrejui Laktionovui, Česlavui Mlinskyui ir Aleksandrui Ryžovui. Šie Rusijos piliečiai, buvę omonininkai, neįkalinti, nes pagal Rusijos Federacijos Konstituciją ir baudžiamąjį kodeksą, kitoje šalyje įvykdę nusikaltimą Rusijos piliečiai yra valstybės ginami ir neišduodami kitoms valstybėms.

Kaip ir kitais kartais, Atminimo ir maldos vakarą Reformatų bažnyčioje vedė, maldas, homiliją sakė per žudynes sunkiai sužeistas, tik per stebuklą likęs gyvas žudynių liudininkas, dabar Vilniaus reformatų parapijos klebonas, kun. Tomas Šernas. Į didvyrių pagerbimo Vakarą atėjo ir kalbėjo Atkuriamojo Seimo pirmininkas prof. Vytautas Lansbergis, Lietuvos žydų bendruomenės pirmininkė Faina Kukliansky, Vyriausybės kanceliarijos patarėja Diana Varnaitė, Seimo narė Vilija Aleknaitė-Abramikienė.

Kun. Tomas, šiais metais kalbėdamas bažnyčioje ir Medininkuose prie memorialo, kvietė pagalvoti, su kokiais jausmais ateiname minėti didvyrių: *pirma*, mes atsimeiname ir pagerbiame žmones, kurie saugoja jaunos respublikos pasienį ir nesitraukė, nepaisant grasinimų, parodė pasauliui, kad mokame ginti Laisvę. *Antra, mes laukiame teisingumo. Tačiau koks turėtų būti teisingumas, kuris mus tenkintų ir nuramintų širdis? Teismas kaltiesiems, laisvės atėmimas ar mirties bausmė?* – klausė kunigas. *Minėdami Medininkų žudynes, vis minime ir prisimeiname netiesą. Vis norime tiesos ir teisingumo. Bet pasaulis negali jo suteikti.*

Kun. Tomas Šernas sakė, kad mums – krikščionims – reikia prisiminti Viešpaties Jėzaus Kristaus žodžius, kuriais Jis moko atleisti skriaudėjams, citavo Evangelijos pagal Luką žodžius: *Laiminkite tuos, kurie jus keikia, ir melskitės už savo skriaudėjus* /Lk 6,27-28/, kvietė, kad, Maldoje minėdami žuvusiuos Tėvynės gynėjus, atsimeintume ir jų

žudikus, ir prašytume palaiminimo ir Dievo malonės teismo jiems, nes tik taip įvyks teisingumas ir mes galėsime toliau ramiai gyventi.

Po kun. T. Šerno kalbėjęs prof. Vytautas Lansbergis priminė, kad pasaulietinis teisingumas taip ir neįvykęs... Žydų bendruomenės pirmininkė Faina Kukliansky suabejojo, ar žydų tradicijoje galimas toks požiūris ir atleidimas žudikams...

Seimo narė Vilija Aleknaitė-Abramikienė pasidalijo prisiminimais apie tos, prieš 28 metus išaušusios dienos, ir po jos sekusių dienų, savaičių įvykius.

Vakare skambėjusi muzika atliepė to vakaro rimtį ir stiprino švelniai griaudaus liūdesio nuotaiką. Be visuotinių giesmių, lydėjusių padėkos maldas Viešpačiui, kad galėjome pažinoti Didvyrius, su jais bendrauti, nuotaiką praskaidrino Vilniaus bažnyčios vargonininkė Gražina Petrauskaitė ir solistas Valdas Striužas. Švelniai skambėjo jų atlikti kūriniai: švedų melodija, aranžuota J. Cook'o, *Valdove didis*, G. C. Stebbrus *Dieve, esi* ir A. Bražinskas, ž. A. Baltakio *Vakaro malda*. Gražina dar pagrojo porą pagal evangelikų giesmes sukurtų J. S. Bacho kūrinių: *Kas Dievui duodasi valdyti* (BWV 641) ir *Iš gilumos šaukiuos* (BWV 745) bei J. Naujalio *Preljudą E-dur*.

Vakarą užbaigė visi giedodami tautinę giesmę *Lietuva, Tėvyne mūsų* ...

O prie kavos bei arbatos puodelio čia pat, bažnyčioje, dar ilgokai diskutavo prof. Vyt. Lansbergis ir LŽB pirmininkė, iš profesijos tei-

sininkė – advokatė, F. Kukliansky. Padėkos ir pastiprinimo žodžius daugelis išsakė Medininkų didvyriui kun. Tomui Šernui, linkėdami Jam sveikatos ir tvirtybės.

„V. r. ž.“ inf.

Ta Šalis...

Ta Šalis – toli-arti.
Ta Šalis – Jos pasiilgom –
Spindinčios dienom-naktim
Sidabrinėm Laiko smilgom.
Ten gegužraibių lanka
Ir burbulių aukso slėnis
Ties užmingančia diena
Klojo pasakų šešėlius.
Ten purienų aptvarai,
Upę vedė tolių tolin,
Kur rasoti vakarai
Vilgė mūsų basas kojas.
Kaip sugrįžti nors trumpam,
Apkabinti visus – kaip niekad.
Atstumt baimę likt vienam,
Priimt Ilgesį, nes lieka
Tai, kas mūsų, kas brangu
Praeity, dabar, kol būsim...
Neša Laikas mus kartu
Per dienas-naktis, per Būtį...

Genovaitė Mikalajūnienė,
2019-jų gegužė

Naujai išrinktas LERB gen. superintendentas pradėjo eiti pareigas

2019 metų birželio 22 dieną LERB Sinode Biržuose išrinktas generaliniu superintendentu kunigas Raimondas Stankevičius bus ordinuotas Švobiškyje rugsėjo 21 dieną. Iki tol jis – laikinai einantis pareigas.

L. e. p. gen. superintendentas kun. R. Stankevičius savo tarnystę naujoje pareigose pradėjo rugpjūčio 1 d. susitikimu su Lietuvos evangelikų liuteronų Bažnyčios vyskupu kun. Mindaugu Sabučiu. LERB ir LELB vadovai aptarė reformatų ir liuteronų platesnio bendradarbiavimo galimybes. Buvo paliesti dvasininkų išlaikymo ir pensijų klausimai, tarptautinis bendradarbiavimas su bendrais partneriais iš Vokietijos Lipės krašto, ekumeniniai ryšiai Lietuvos mastu, prisiminti praėję jubiliejiniai Reformacijos metai bei ta proga vykę renginiai ir kiti klausimai.

Rugpjūčio 19 d., kartu su LERB Konsistorijos prezidentu kurt. Neri-

jum Krikščiku, l. e. p. gen. superintendentas lankėsi Vilniaus savivaldybėje, susitiko su meru Remigijumi Šimašiumi, bendrus rūpimus klau-

simus aptarė su mero pavaduotoju Vytautu Mitalu.

Aptarti klausimai susiję su planuojama sudaryti sutartimi su Vilniaus m. savivaldybe dėl teritorijos apie Vilniaus reformatų bažnyčią tvarkymo, dėl bažnyčios laiptų keitimo, remonto eigos, Reformatų skvero tvarkybos ir paminklo Reformacijai ir lietuviškos raštijos pradininkams statybos, taip pat dėl konfesinio ugdymo ir švietimo Vilniaus mieste. Pasiūlyta plačiau bendradarbiauti informacijos sklaidoje. Susidomėjimo sulaukė kvietimas rengti Maldos pusryčius Vilniuje.

„V. r. ž.“ inf.

Karių evangelikų kapelionų konferencija

Rugpjūčio 13-16 d. Taline vyko Baltijos regiono karių evangelikų kapelionų konferencija. Joje dalyvavo kapelionai iš Skandinavijos, Lenkijos, Vokietijos, Baltijos bei jose dislokuotų tarptautinių dalinių karių iš JAV, UK ir kt. šalių karo kapelionai evangelikai, tačiau buvo ir atstovų iš kitų krikščioniškų konfesijų: Romos katalikų ir stačiatikių (ortodoksų).

Konferencijos tema: *Cyber security and chaplain's pilgrim through time and sacral space in Tallinn (Kibernetinis saugumas ir kapeliono piligrimystė po Talino sakralinę erdvę)*. Konferencijoje buvo kalbama apie kibernetinį (skaitmeninį) saugumą, kapelionų tarnystę naujuose iššūkiuose kariuomenei. Pranešimuose apie kibernetinį saugumą ir po jų vykusiose diskusijose kapelionai labiau įsisąmonino, kad šiuolaikiniame gyvenime saugumo grėsmės kyla ne tik sausumoje, ore, jūroje, bet ir kibernetinėje erdvėje. Pastarosios neribojama atstumas ir šia prasme

kiekviena šalis ir net atskiros institucijos bei individualūs asmenys yra potencialioje grėsmėje. Ši grėsmė iš skaitmeninės erdvės labai greit ir lengvai gali persikelti į geografinę, realią teritoriją, išplisti į kovos lauką sausumoje, ore ar jūroje. Estai tai patyrė 2007 metais, ir šiuo metu yra viena iš NATO šalių, kurioje kibernetinio saugumo standartai yra aukščiausi. Atsiradus kibernetiniam kovos laukui, išauga karo kapeliono vaidmuo, stiprinant šalies ir visuomenės saugumą.

Pamaldos ir pranešimai buvo organizuojami įvairiuose Talino dvasiniuose liuteronų, stačiatikių ar metodistų bendruomenių centruose, tad konferencijos dalyviai susipažino su Estijos sostinės turtinga istorija bei nūdienos iššūkiais.

Neformaliuose susitikimuose kapelionai pasidalino savo tarnystės patirtimi. Svetingas ir labai nuoširdus estų kapelionų organizuotas priėmimas paliko be galo šiltą įspūdį apie Estiją, jos sostinę. Stereotipinis šalto, lėto ir emociškai santū-

raus esto įvaizdis visiškai subyrėjo, susitikus gyvus, nuoširdžius, pajaukauti nevingiančius bei nuoširdžiai tikinčius krikščionis – estų karių kapelionus.

Dauguma Estijos karo kapelionų priklauso evangelikų – liuteronų, baptistų, sekmininkų ir metodistų – konfesijoms, tačiau yra ir stačiatikių, kurie priklauso autokefalinei Estijos stačiatikių Bažnyčiai.

**Kun. Rimas Mikalauskas
LK evangelikų vyr. kapelionas**

PRISMA 2019 - Švedijoje

Liepos 20-28 dienomis Austėja, Reda, Kristupas, Eglė ir Ineta savo jėgas išbandė Švedijoje, skautų stovykloje *Prisma 2019*. Kartu su bažnyčios draugais iš Vekšės (Växjö), kurie maloniai mus pakvietė į šią stovyklą, savaitę gyvenome didžiuliam skautų miestyje, kuris įsikūrė tuščiam aerodrome Mohed miestyje.

Pirmoji stovyklos diena nedžiugino puikiu oru, tačiau tai netrukdė susipažinti su Vekšės skautais ir pradėti pirmąją komandinę užduotį - suręsti pastogę nuo lietaus bei saulės, kurioje gaminsime maistą ir leisime laiką kartu. Stovyklos metu išbandėme daug veiklų: gaminome prizmes iš senų, nugludintų įvairiaspalvio stiklo šukių, lavinome vaizduotę žaisdami žaidimą *Juodasis drakonas*, sužinojome kokiomis veiklomis užsiima *Equmenia* savanoriai ir darbuotojai, bei kaip jie teikia pagalbą kitose šalyse, orientacinėse varžybose susipažinome su *Soderham* miesteliu ir atlikome įvairias komandines užduotis. Klau-

sėmės ištraukų iš Biblijos, mokėmės suprasti, kad visi esame skirtingi, tačiau priklausome vienai didelei bendruomenei. Gyvenome tausodami aplinką, gamtą ir mąstėme kaip galėtume prie to prisidėti ir kasdieniniame gyvenime.

Turėdami laisvo laiko taip pat išbandėme stovykloje esančias spontaniškų veiklų zonas: futbolą, laipiojimą, plaukimą kanojomis, šiek tiek kitokį mums jau gerai žinomą *vėliavėlių* žaidimą bei daug kitų veiklų. Nepraleidome progos apsilankyti bažnyčioje ir stovykloje veikiančiose kavinėse, AFK (angl. Away From Keyboard), pasilepinome maudynėmis ežere.

Paskutinę stovyklos dieną susitvarkę stovyklavietę pajudėjome į stovyklos uždarymo koncertą. Klausėmės sveikinimo žodžių, stebėjome vaidinimą, kartu šokome stovyklos šokį, skandavome per savaitę išmoktas skautų skaudutes. Po koncerto atėjo metas atsisveikinti, padėkojome už nuoširdų priėmimą ir bendravimą, vieni kitiems

palinkėjome Dievo palaimos, geros kelionės namo ir pasukome skirtingais keliais.

Dėkojame už galimybę susipažinti, patirti, išmokti daug naujų dalykų. Tikimės, kad ši stovykla tik sustiprino mūsų draugystę su Vekšės bažnyčia ir ateityje bendrausime ir bendradarbiausime dar daugiau!

Ineta Karosaitė

NUGALABYKITE JUOS VISUS!

1519 m., prieš 500 metų, gimė hugenotų vadas Gaspard'as de Coligny. Su tūkstančiais kitų Prancūzijos protestantų jis buvo nužudytas per 1572 m. rugpjūčio 24 d. Baltramiejaus nakties skerdinges.

Visa Prancūzija laikoma katalikišku kraštu, – per 60 proc. jos gyventojų priklauso Romos Bažnyčiai. Šalia netikinčiųjų šiuo metu didžiausią religinę grupę respublikoje sudaro musulmonai. Tarp 64 mln. prancūzų 2 milijonai protestantų tesudaro nedidelę grupę. (Didžiausia evangelikų denominacija yra *Jungtinė protestantų bažnyčia*, įkurta 2013 m. susijungiant reformatams ir liuteronams.)

Visai kitoks vaizdas buvo XVI amžiuje. Per Vokietijos vakarinę sieną į kaimyninę šalį netruko prasisverkšti reformatoriaus Liuterio išverstieji raštai ir rado ten didelį skaitytojų būrį. Jau 1519 metais Prancūzijoje būta pirmųjų liuteronų (*luthériens*). Neilgai trukus šie tikintieji privačioms Biblijos studijoms galėjo naudoti humanisto Lefevro d'Estaplio (d'Éstaples) Biblijos vertimą. Ilgai nedelsdama, valstybė šį judėjimą ėmė persekioti. Kad ir linkęs į humanistinio renesanso idealus ir būdamas estetas, karalius Pranciškus I (1515–1547) jautėsi, panašiai kaip ir Vokietijos imperatorius, esąs vienintelės, tikrosios katalikiškosios Bažnyčios gynėjas. Jam tvirtai galiojo posakis: *Un roi, une loi, une foi* (Vienas karalius, vienas įstatymas, vienas tikėjimas). Jau trečiajame dešimtmetyje įvykdytos pirmosios mirties baudmės (1524 metais teismas nurodė sudeginant nubausti Dievo niekintojus), o nuo 1533-ųjų iš pradžių dar buvęs atlaidus Pranciškus įsakė persekioti kitaminčius. 1551-aisiais buvo griežtai uždraustas evangelikų tikėjimas, o 1557 m. Prancūzijoje įsigaliojo inkvizicija.

Tačiau ir Prancūzijoje protestantizmas nesulaikomai plito. Ypač aristokratija, pasibjaurėjusi karaliaus rūmų ir nemažos dalies dva-

sininkų moralės smukimu, masiškai grėžėsi į šį *naująjį* tikėjimą. Po Liuterio iniciatyvos ryškėjo protestantizmo ypatumai: tokių prancūzų kaip Kalvino, Farelo ir Bezos raštai ir veikla Prancūzijos reformacijai suteikė specifinių „reformatų“ bruožų. Netrukus evangelikus imta vadinti nebe liuteronais, o hugenotais – šis žodis greičiausiai kilęs iš reikšmės *Šveicarijos konfederacijos pilietis* (vok. *Eidgenossen*), mat Kalvinas ir Farelas dirbo ir gyveno Ženevoje, Šveicarijos konfederacijoje. Bendruomenės kūrėsi kalvinistų pavyzdžiu ir 1559 m. susirinko į pirmąjį protestantiškąjį sinodą – taip susikūrė Prancūzijos reformatų Bažnyčia (katalikai vadino ją tik „religion *prétendue* reformée“ – *tariamai* reformuota religija). Apie 1560 metus ją išpažino pusė aristokratijos, trečdalis miestiečių, taigi pusė milijono tikinčiųjų, susibūrusių į maždaug 2 tūkst. bendruomenių.

Taigi Prancūzija religijos požiūriu susiskaldė, ir paprastos malšinimo priemonės, kokių griebėsi Pranciškus I, jau nebebuvo veiksmingos. 1561 metais Puasi mieste surengta pirmoji religinė diskusija, o kitais metais išleistas net tolerancijos ediktas, kuriuo pirmą kartą protestantams suteikiama pamaldų laisvė. Tačiau šias viltis netrukus sugriovė skerdynės: fanatiškam katalikui hercogui Guise'ui vadovaujant Vasi miestelyje kareiviai nužudė 45 beginklius evangelikus. Tai perpildė protestantų kantrybės taurę ir jie griebėsi ginklų. Iki 1598 metų šalį niokojo aštuoni religiniai karai, nušinęšę 700 tūkst. gyvybių.

Nepaisydami pilietinių karų protestantai suvokė save kaip karaliui ištikimus kovotojus už Prancūziją. Visų pirma jie kovėsi už savo teises

ir prieš katalikiškosios pusės vadovus. Admirolą Gaspard'ą de Coligny, vieną iš hugenotų vadų, su jaunuoju karaliumi Karoliu IX (1560–1574) netgi siejo glaudūs ryšiai. Šis patyręs karvedys ir valstybės vyras sugebėjo pasiekti, kad dvasiškai nepastovus ir liguistas karalius pritartų jo planui – surengti bendrą katalikų ir protestantų karo žygį prieš ispanus Nyderlanduose. Tačiau tam pasipriešino karaliaus motina Kotryna Mediči, kuri nuo 1559-ųjų, po savo vyro karaliaus Henriko II mirties valdžią laikė savo rankose. Ji bijojo Nyderlanduose patirianti skaudų pralaimėjimą, galėjusį Prancūzijai pridaryti daug žalos. Be to, ji nebuvo už karą prieš katalikiškąją Ispaniją. Siekdama atgauti įtaką sūnui, Kotryna ėmėsi vykdyti planą: susilpninti protestantus nužudant jų vadovą Coligny. Hercogas Alba, ispanų valdytojas Nyderlanduose, šį sumanymą jau anksčiau buvo vaizdžiai nusakęs: *Viena laiša verta daugiau nei 10 tūkstančių varlių.*

Tokie ekstremistai kaip Alba dėjo viltis į Coligny ir kitų hugenotų nužudymą, nors tuo metu priešiškos stovyklos kaip tik artėjo prie taikos. Nuosaičiųjų katalikų iniciatyva buvo sudaryta 1570 metų taika, gana palanki protestantams. Šią politiką turėjo vainikuoti politinės karalių vestuvės: su Johanna d'Albret iš Navaros (protestantiškos valstybės) ►

► Pirėnų pakraštyje) Kotryna sutarė apvesdinti savo dukterį Margaritą ir Henriką, Navaros karalių. Taip jaunas Henrikas tapo pretendentu į sostą, mat Prancūzijos karalius ir kiti Margaritos broliai buvo bevaikiai. Jungtuvės įvyko 1572 metų rugpjūčio 18-ąją Paryžiaus Dievo Motinos katedroje. Gražioji Margarita iš pradžių labai nenorėjo tekėti už kaimietiško, česnakais prašvinkusio ir gausybe meilės ryšių pagarsėjusio karaliaus iš provincialiosios Navaros. Netgi pasakojama, kad karalius Karlas, jos brolis, per ceremoniją trinktelėjęs jai per galvą, kad toji linktelėtų, taigi privertęs ją pasakyti „taip“. Buvo surengta daugelį dienų trukusi šventė su karališku pokyliu, muzika, šokiais, medžiokle, kurioje kaip Henriko palydos svečiai dalyvavo koks tūkstantis protestantų aristokratų. Griežtų papročių besilaikantys kalvinistai dalyvavo toli gražu ne kiekvienoje pramogoje.

Tačiau didžiosios susitaikymo vestuvės netrukus virto *krivinosiomis vestuvėmis*. Pradžią padarė rugpjūčio 22-ąją planuotas pasikėsinimas į Coligny, kuris, savaime suprantama, taip pat buvo tarp svečių. Admirolas buvo tik sužeistas. Giliai sukrėstas karalius užjautė savo tėvo draugą. Tuo aiškiau Kotryna matė,

jog Coligny būtina pašalinti. Kartu su sūnumi Henriku ji jam įkalba, kad admirolas ir hugenotai rengia išdavystę, tuo sudarydami grėsmę valstybei, – esą svečiai protestantai ketina surengti pasikėsinimą. Viskuo abejojantis Karolis leidžiasi perkalbamas ir įtiki draugo atsime timu. Bute, kuriame buvo slaugytas, rugpjūčio 24 dieną Coligny nuduriamas, išmetamas gatvėn, ten jo lavonas sudarkomas.

To, kas tuomet prasidėjo, istorikams turbūt niekada nepavyks išaiškinti iki galo. Ar tai buvo vien spontaniška neapykanta hugenotams, prasiveržusi tik paryžiečiams? O gal viskas buvo tiksliai suplanuota ir organizuota? O gal ir tai, ir tai? Koks buvo Kotrynos vaidmuo? Kaip ten bebūtų, bet ekstremistai pajuto, jog išmušė jų valanda. Karalius įsakė užkelti visus miesto vartus ir duoti pavojaus signalą kareiviams. Herco gas Guise'as vėl perėmė iniciatyvą: jam vadovaujant mieste pradėdama *skersti* protestantus. Savo karininkams, kurių skrybėlės kaip katalikų paženklintos baltu kryžiumi, jis šaukia: *Atpildo diena atėjo! Karaliaus įsakymu Dievo niekintojų padermė turi būti išnaikinta. Žvėris įkliuvo į spąstus... Neleiskite jam pasprukti!*

Šv. Baltramiejaus naktį, iš rug-

pjūčio 23-osios į 24-ąją, miestas panyra į kraujo svaigulį. Nieko neįtariantys protestantai, pasitikę savo lojalumu karaliui ir dažniausiai ne ginkluoti, be pasigailėjimo žudomi, paskerdžiamas kiekvienas aristokratas, vilkįs juodais hugenotų drabužiais. Visą miestą apėmusi kraujo karštinė, Paryžiaus gyventojai žudo, plėšia, grobia, lavonus mėtė į Seną. Net ir pats karalius iš rūmų išiaudri nęs šaukia miniai: *Galabykite juos! Nugalabykite juos visus!* Tik po daugelio dienų žudynės, persimetusios ir į provinciją, atslūgsta. Paryžiuje iš viso nužudyta 4 tūkstančiai, o provincijoje – 25 tūkst. žmonių.

Pačią Kotryną nustebino žudynių mastas, bet ji dėl to nė kiek nesigailėjo – juk daug ko pasiekė: hugenotų elitas sunaikintas, o Henrikas, jos įkalintas, žudynių išvengė ir dabar buvo jos įkaitas. Katalikų pusė taip pat triumfavo. Lotaringijos kardinolas šiai pergalei prieš eretikus rugsėjo 8-ąją celebravo padėkos mišias, ką tik popiežiumi išrinktas Grigalius XIII nukaldino atminimo monetą, kurios vienoje pusėje angelas kryžiumi ir kardu naikina hugenotus.

Suprantama, kova tarp reformatų ir katalikų tapo dar aršesnė.

nukelta į 8 p. ►

Baltramiejaus naktis. François Dubois paveikslas, XIX amžius

Medalis Grigaliaus XIII garbei, kurio reverse Hugenotų žudynės, 1572, rugpjūtis 23-24.

Hugenotai sustiprino savo valstybę valstybėje Pietų Prancūzijos citadėlėse. Galimas dalykas, kad Prancūzija būtų ilgesniam laikui įsivėlusį chaosą ir pilietinį karą, jei ne tokia asmenybė kaip Henrikas Navarietis. 1576 metais jis pabėgo iš karaliaus rūmų ir nuo to laiko atkakliai vadovavo protestantams. Tačiau Henrikas nesirengė keršyti katalikams. Visų pirma jis jautėsi esąs prancūzas ir jam rūpėjo visos šalies gerovė. Jau 1576-aisiais, dar būdamas 23 metų, jis sakė: *Mes visi esame prancūzai ir tos pačios tėvynės piliečiai. Todėl privalome savo nesantaiką išspręsti protu, o ne griežtumu ir žiaurumu, kurie tinka tik žmonėms kiršinti.*

Po paskutiniojo Kotrynos sūnaus mirties 1589 metais karaliaus karūna atiteko jam. Henrikui iškilo dilema: katalikai nebuvo pasirengę pripažinti karaliaus reformato, tačiau jėga jis nebūtų pasiekęs pripažinimo. Liaudis buvo karų išvarginta. Tokioje situacijoje Henrikui buvo aišku, kad jis tik tuomet galės sutai-

kyti ir vėl suvienyti šalį bei apsaugoti protestantus, jei priims katalikų tikėjimą: 1593 metais jis iškilmingai atsižadėjo reformatų tikėjimo, ir 1594-aisiais pirmasis iš Burbonų buvo pateptas Prancūzijos karaliumi Henriku IV. Sakoma, jog įžengdamas į Paryžių jis ištaręs garsųjį posakį: *Paryžius [t. y. karūna] vertas mišiu.* Po paskutinių susidūrimų su Ispanija 1598 metais šalis pagaliau sulaukė taikos.

Henrikas pasirodė esąs sumanus ir išmintingas valdovas, paskelbdamas taikos ir tolerancijos ediktą, turėjusį galutinai įtvirtinti ir užtikrinti šalies vienybę – jo politinę svajonę: 1598 metais jis išleido *Nanto* ediktą, kuris mėgino patenkinti abi konfesijas. Nors katalikai, skeptiškai nusiteikę, įtarė, kad Henriko atsižadėjimas tėra tik manevras, jis pasirodė esąs katalikų Bažnyčios globėjas ir nelietė valstybinės religijos. Tiesa, protestantai negavo lygių teisių. Juos ir toliau vadinta *tariamai reformuotais*, tačiau tose srityse, kur 1596 metais vyko pamaldos, jie gavo visišką apeigų laisvę ir visišką lygiateisiškumą teismuose bei įstaigose. Hugenotams niekas nebeprikaišiojo, esą jie priklauso eretikų sektai ir nebepersekiojo jų už tikėjimą.

Henrikas atsisakė *une foi* (vieno tikėjimo) siekdamas užtikrinti šalies vienybę. Negana to: tik šio principo įsisąmoninimas Prancūzijoje galėjo vėl sukurti santarvę. Nors ediktą aštriai kritikavo ir katalikai, ir hugenotai (juk juo siekta kompromiso!), nuo tol visi prancūzai laikė jį savo karaliumi. Deja, 1610 metais kaip paskutinė religinių karų auka

jis žuvo per pasikėsinimą. Jo sūnus Liudvikas XIII, kurį griežtai katalikiškai išauklėjo antroji Henriko žmona Marija Mediči, be ypatingo įkarščio tęsė tolerancijos politiką, o anūkas Liudvikas XIV, absoliutus monarchas *karalius Saulė*, ir visai nuo jos nusigrėžė. Jis įsakė vėl persekioti protestantus, 1685 metais panaikino *Nanto* ediktą ir privertė hugenotus masiškai bėgti už sienį. Tokia emigracija Prancūzijai tik palenkė, o šalims, kurios emigrantus priėmė, pavyzdžiui, Prūsijai, atnešė palaimą. Tolerantiškomis pažiūromis Henrikas pralenkė savo metą. Tik Prancūzijos revoliucijos laikais šios šalies protestantai buvo pripažinti be jokių išlygų. Tik tai įvyko ne tolerantiškos religijos dvasia, o kaip nekrikščionių ar antikrikščioniškai nusiteikusių prancūzų Švietimo mąstytojų veiklos rezultatas.

Laimei, pasikeitė ir katalikų Bažnyčia: 1997 m. popiežius Jonas Paulius II Pasaulio jaunimo dienų Paryžiuje metu atsiribojo nuo savo pirmtako džiaugsmo dėl eretikų žudynių Baltramiejaus naktį ir kalbėjo apie *skausmingas skerdynes*. Dalyvių iš 160 šalių akivaizdoje jis viešai išpažino savo Bažnyčios kaltę: *Krikščionys padarė dalykų, kuriuos smerkia Evangelija. Jeigu aš iš savo atminties iškeliu praeitį, tai šitai darau dėl to, kad vakarykštės nesėkmės pripažinimas yra nuoširdumo ir drąsos aktas, padedantis stiprinti mūsų tikėjimą, atkreipiantis mūsų dėmesį į šiandienos pagundas ir sunkumus ir paruošiantis mus su jais susitikti.*

Katech. Holger Lahayne
Perspausdinta iš www.ref.lt

Sutvarkyta dr. BRUNO SNARSKIO kapavietė

Vadinkit mane – fanatiku.

Vadinkit mane – baisiu.

Šlykštus – gal niūrus nuo vienatvės – koks esu – toks esu.

Ne iš tų, kurie sąnarius laužė

su krikščioniškom psalmėm burnoj.

Iš tų, kurie švietė ant laužo.

Mano vardas – Bruno.

Bruno Sangis *Kryptys*
(p. 27-28),
1967 m.

Kauno reformatų parapijiečių – buvusių ir esamų – surinktomis lėšomis, Erikos Galvelytės pastangomis buvo sutvarkyta kauniečio poeto, inžinieriaus statybininko, technikos mokslų daktaro Bruno Jono Snarskio (Bruno Sangis) kapavietė Vinkšninių kapinėse, Biržų r. Kapas uždengtas plokšte, uždėta lentelė su įrašu: *Dr. Bruno SNARSKIS 1935 – 2013.*

Ačiū visiems, prisidėjusiems prie dr. Bruno Snarskio atminimo įamžinimo...

Kauno ev. reformatų parapija

Kapinių šventės Šilaičiuose ir sekmadienio pamaldų atgarsiai Panevėžio parapijoje

Panevėžiečiai reformatai ir jų svečiai liepos 28-ąją rinkosi į kapinių šventę Šilaičių kapinėse maldoje paminėti Amžinybėn išėjusius savo artimuosius ir draugus.

Pirmiausia skubėjome aplankyti jų amžino poilsio vietas, padėjome gėlių.

Prisiminti iškeliavusius Amžinybėn giesmė ir malda į kapines atvyko nemažai žmonių. Džiaugėmės susitikę ir atvėrėme ištroškusias širdis atvirumo meilei.

Pamaldas laikė LERB l.e.p. generalinis superintendentas, parapijos administratorius kun. Raimondas Stankevičius. Kunigui atvykus, kaip mat išsirikiavo eilutė žmonių, norinčių maldoje paminėti savo artimuosius. Oras, ačiū Dievui, pasitaikė tikrai vasariškas. Saulė kepino, o vėjelis truputį gaivino. Visi liko patenkinti pakeista šventės vieta. Sustojome prie gražuolių berželių jaunuolyno.

Kai kurių susirinkusiųjų dėmesį patraukė maža voverytė, ieškojusi

pačio tinkamiausio berželio poilsui ar stebėjimui, kas čia darosi. Darbštuolės skruzdėlytės be perstojo zujo po jaunuolyno gojelį, tarsi pabrėždamos amžiną gamtos ir žmogaus ryšį.

Klausėmės kunigo pamoklo, kurio žodžiai vertė prisiminti ir susimąstyti apie žmogaus žemėje prasmę. Išgirdome daug puikių, mielų žodžių, pastiprinančių krikščionio sielą. Kunigas priminė mums, kokias didžiules tikėjimo dovanas gavome iš savo tėvelių ir už jas esame dėkingi iki šiol. Susikaupimo akimirkomis mintyse dėkojome tiems, kurie buvo dalelė mūsų gyvenimo, mokė ir ėjo šalia daugelį metų. Tai paskutinis toks parapijiečių susirinkimas gamtoje šiemet.

Po kapinių šventės grįžome į bažnyčią, kur į pamaldas susirinko ir daugiau parapijiečių, dėl įvairių priežasčių negalėjusių dalyvauti kapinių šventėje. Klausėmės Šventojo Rašto skaitinių, išklausėme kunigo pamokslą – Dievo Žodžio niekada

nebūna per daug, giesmėmis ir maldomis dėkojome Viešpačiui, šventėme Viešpaties Vakarienę.

Po pamaldų susėdome tradicinei agapei. Kalbėjome apie ateities planus.

Maldoms ir giesmėms skirti susirinkimai gamtoje, į kuriuos ruošiamės vykti, dar bus Papilio Partizanų kapinaitėse bei paskutinis – rugsėjo 7 dieną – ant Dubingių piliakalnio, kur tradiciškai susirenka reformatai iš visos Lietuvos. Kalbėjome ir apie išvyką į Švobiškį – į generalinio superintendente ordinaciją ir Nepriklausomos Lietuvos pirmojo reformatų Sinodo 100-čio paminėjimo pamaldas.

Turiningas sekmadienis baigėsi. Skirstėmės į namus pilni malonių išpūdžių ir apmąstymų, dvasiškai praturtintusių mūsų sielas.

Sigita Audickienė
P. Griciūmienės nuotrauka

Panevėžiečių *tradicinis* savaitgalis

Rugpjūčio 10 dieną grupė parapijiečių vyko švęsti 10-ąją Partizanų pagerbimo kapinių šventę Papilyje.

Džiugu, kad paminėti savo kraštiečių, kovotojų už laisvę, atminimą susirinko nemažai žmonių. Maloniai sutikome žinią, kad, surinkus informaciją, į laikiną *Atminimo lentą* užrašytos beveik visų žuvusiųjų pavardės. Prie paminklų žuvusiems padėjome gėlių, perskaitėme žuvusiųjų pavardes ir ne vienas suradome savo kaimo drašuosius, kurie padėjo galvas už laisvę.

Pamaldas laikė Biržų parapijos klebonas kun. Rimas Mikalauskas, vargonavo Aušra Pačegonytė. Dievo Žodžio klausymu, giesmėmis, psalmėmis šlovinome Viešpatį, pagerbėme žuvusiųjų atminimą. Kunigas pamokslė nuoširdžiais žodžiais kalbėjo apie žmogaus gyvenimo trapumą, jo siekius vardan geresnio gyvenimo. Jis pabrėžė, kad 45 žuvusieji čia, Papilyje, visos Lietuvos kovotojų už laisvę mastu, lyg ir ne tiek jau daug. Tačiau kiekvienas jų turėjo tėvus, brolius, seseris, ir, jei jie būtų gyvenę, dabar jau būtų praėjusios dvi kartos ir šių apylinkių žmonių būtų buvę mažiau... Kiekvienas jų turėjo teisę gyventi.

Turėjo teisę gyventi ir tie, kurie darė pikta. Gal jie buvo priversti tai daryti arba aklaiki tikėjo primesta mums svetima ateities vizija. Reikia mokėti atleisti padariusiems pikta, jei jie supranta, atgailauja, padarę nedorybę. Reikėtų suteikti teisę jiems gyventi toliau, o nesupratusiems ar nepanorusiems suprasti, ką negero padarė – tiems atgailos nėra ir belieka leisti į bedugnę. Kiekviena gyvybė turi teisę gyventi, kaip ir kunigo klebonijos kieme, smėlyje, išdygęs lietuviškas *kaktusas* (dagilis). Jis buvo paliktas augti ir susilaukė visų dėmesio. Aišku, jį reikėjo prižiūrėti: laistyti, apkarpyti, o jis, atsidėkodamas, pražydo gražiais violetiniais žiedeliais ir džiugino praeivių akis. Jame apsigyveno kamanės, rado prieglobstį skruzdėlytės ir kiti vabalėliai.

Pamaldas baigėme nuoširdžia, tylią malda, dėkodami tiems žmonėms, kurie žuvo už mūsų visų laisvę ir šviesų gyvenimą.

Pabendravę su atvykusiais į kapinių šventę, išvykome į Kubilius. Čia jau buvo susirinkę daug žmonių. Vieni šnekučiavosi, kiti tyliai stovėjo prie artimųjų kapų, treči dar tvarkė artimųjų kapus. Išsirinkus pamaldų vietą, prie kunigo išsiriškiavo norinčių paminėti mirusiųjų eilutė. Oras, kaip niekad Kubiliuose, buvo vasariškai šiltas, švietė saulutė, o tyliai ošiantys medžiai dėl silpno vėjelio pabrėžė ypatingą rimtį.

Kunigas pasidžiaugė, kad Kubiliuose susirenka bene gausiausiai žmonių, turbūt, ne vien papiliečių ar aplinkinių kaimų gyventojų, bet ir išvykusius kitur gyventi kraštiečius surenka į vieną būrį graži kapinių švenčių tradicija. Dėkingi esame čia, amžino poilsio vietoje, atgulusiems artimiesiems už jų įskiepytas tikėjimo tiesas, už tai, kad jie buvo mūsų gyvenime. Maldoje kiekvienas prisiminėme savo artimuosius, dėkodami Viešpačiui

ir už tuos žmones, kurie atvyksta paminėti išėjusių į Amžinybę giminaičių ar kaimynų, bendradarbių ar draugų. Atminimo giesmėms pritarė vargonininkė Aušra Pačegonytė.

Po pamaldų grupelė parapijiečių dar apsilankė Semeniškių kapinėse, kuriose iš Biržų krašto kilęs žymusis lietuvis Jonas Mekas amžinojo poilsio tyliai ir ramiai atgulė gimtinėje, prie savo tėvų. Šios kapinės priglaudė menininką – neeilinį pasaulio žmogų, gyvenimo kelionėje visada garsinusį Lietuvą ir kaip brangiausią relikviją saugojusį tėviškės prisiminimus. Padėjome gėlių, susikaupėme maldai. Pakeliui sustojome prie Jono Meko gimtinės vietą žyminčio paminklo-akmens su užrašu *Semeniškių idilės*.

Dėkingi esame parapijietės Valerijos Baltušienės šeimai, kurie visus šiuos 10 metų atvyksta paminėti kritusių partizanų, kartu įtraukdami ir parapijiečius, kurių dauguma yra kilę iš Biržų krašto.

Išaušo sekmadienio rytas. Neįgausiai susirinko parapijiečių į sekmadienio pamaldas, kurias laikė ▶

Jaunimo stovykla *Žmogus – Dievo paveikslas...*

Liepos 21 dienos popietę Papilio pagrindinė mokykla rinkosi jaunuoliai iš Biržų, Kauno, Vilniaus, Kėdainių ir kitų Lietuvos vietų į evangelikų reformatų jaunimo stovyklą *Žmogus – Dievo paveikslas...* Stovyklos direktorė Laura Tuomaitė, subūrusi jaunų savanorių tarnautojų komandą, atvykusius jaunuolius paskirstė į dvi grupes: vaikinukų ir merginų. Stovyklon susirinko virš 20 stovyklautojų. Dauguma stovyklos dalyvių – vaikų amžių išaugę jaunuoliai, Nemunėlio Radviliškio evangelikų reformatų Bažnyčios ir jaunimo draugijos *Radvila* rengtų vaikų stovyklų veteranai...

Stovyklautojai, įsikūrę jaukiuose Papilio pagrindinės mokyklos patalpose, gilinosi į Dievo Žodį, nagrinėjo temas, susijusias su Dievo ir žmogaus, vyro ir moters santykiais Dievo Žodžio šviesoje. Rytais Papilio bažnyčioje jaunimo ir klasiikinėmis evangelikų reformatų giesmėmis šlovino Viešpatį, klausė pamokslų, meldėsi. Dvasinis stovyklos vadovas – kun. Rimas Mikalauskas, šlovinimo giesmių vadovas – Augustinas Skeberdis, jaunuolių sveikata rūpinosi stovyklų vadovų veteranas ir medikas vilnietis Andrius Rabačiauskas.

Stovyklos programoje buvo numatytas ir visuomenei bei Dievo garbei naudingas darbas: jaunimas tvarkė apleistas senąsias kapavietes Kubilių ir Šilagalės reformatų kapinėse. Vakaraus vakarojo prie laužo, sportavo, žaidė, keliavo po Papilio apylinkes, prisimindami ten gimusius ir Lietuvą garsinusius žmones. Stovyklos vadovams nuoširdžiai talkino vietinė Papilio bendruomenė, operatyviai sušelpdama ar tai įrankiais darbui, ar malonių priėmimu. Papilio šeimininkės stovyklautojus lepinio skaniu ir sveiku mais-

tu. Ši evangelikų reformatų jaunimo stovykla surengta po ilgesnės pertraukos. Daugelis trisdešimtmečių mena jaunimo stovyklą prieš 20-15 metų, vykusias Švobiškyje, Pasvalio rajone ar Papilyje. Tikimasi, jog kaip vaikų stovykla Nemunėlio Radviliškyje, taip taps tradicine ir jaunimo stovykla Papilyje. Stovyklos uždarymo - padėkos ir Dievo pašlovinimo jaunimo pamaldos Papilio evangelikų reformatų bažnyčioje vyko liepos 25 dieną...

Pagal *InfoRef.LT*

- LERB superintendantas kun. Tomas Šernas. Vargonavo Regina Gabrėnienė, kuri pavadavo atostogauti išvykusią mūsų Bronytę. Klausėmės kupino meilės gyvenimui ir gerų darbų darymui bei Kristaus malonės suteikimo mums visiems gyviesiems kunigo pamokslo.

Dėkingi kunigui už nuostabų Šventojo Rašto išaiškinimą, remiantis šių dienų gyvenimo pavyzdžiais.

Po pamaldų rinkomės į agapę. Aptarėme savaitgalio išvyką, tarėmės dėl išvykos į paskutinę šiais metais kapinių šventę Dubingiuose.

Sigita Audickienė
Sustabdytos akimirkos
P. Griciūnienės nuotraukose.

Biržų miesto šventė

Rugpjūčio 2-ąją Biržų miesto šventėje *Biržai – sostinė mano* buvo paminėtos Magdeburgo teisių suteikimo Biržų miestui 430-osios metinės.

Šventė prasidėjo istoriniu akcentu: Biržų krašto muziejuje Sėla, arsenalo salėje, buvo surengta Vilniaus universiteto profesoriaus Aivo Ragauskio paskaita *Nuo teisės fenomeno iki europietiškosios tapatybės: Biržų miesto magdeburginei savivaldai 430 metų*, kuri klausytojus nukėlė 430 metų atgal į Biržų istoriją, į Magdeburgo teisių suteikimo peripetijas ir miesto savivaldos pradžia. Prof. A. Ragauskio paskaitos įdėmiai, su dideliu dėmesiu klausė biržiečiai ir miesto svečiai. Prelegentą papildė kitas Biržų kunigaikštystės istorijos žinovas ir tyrinėtojas prof. Deimantas Karvelis, paskaitos klausė ir Radvilų istorijos tyrinėtoja prof. Raimonda Ragauskienė. Susitikime dalyvavo Nacionalinio muziejaus direktoriaus pavaduotojas Žyngintas Bučys.

Buvo prisiminta ir ilgai slėptų ir puikiai išsaugotų Biržų miesto archyvų istorija, istorikai atsakė į klausytojų klausimus. Muziejaus direktorius Gintaras Butkevičius padėjo istorijos tyrinėtojams ir visiems įteikė po Biržų kunigaikštystės žemėlapi.

Pagrindinių Pilies rūmų Radvilų salėje buvo pristatyta paroda *Slapta-*

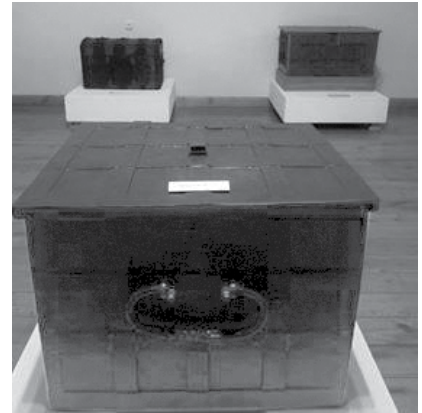
sis Biržų miesto archyvas, parengta iš Lietuvos nacionalinio muziejaus ir Biržų krašto muziejaus *Sėla* rinkinių.

Buvo atverta šimtmečius skaičiuojanti skrynia – jos užrakto paslaptį muziejinkams padėjo įminti restauratoriai. Tačiau teko nusivilti: skrynia buvo tuščia, jokių dokumentų muziejinkai joje nerado.

Į Biržų šventę buvo atvykę svečiai iš Baltarusijos – Nesvyžiaus miesto, su kuriuo Biržus sieja Radvilų giminės istorija.

Sekmadienį Pilies arkadoje rinkosi kūrėjai, jų draugai, kiti biržiečiai ir svečiai. Buvo pristatyti ir pasveikinti konkurso *Dienoraščė* laimėtojai. Konkursą organizavo iš Biržų kilusi žurnalistė, literatė Rugilė Audėnienė (Gaidukaitė), jau šeštus metus Biržuose rengianti tarmiškos kūrybos konkursus, kurie tapo vienu iš Biržų miesto šventės akcentų. Juose dažniausiai dalyvauja ir mūsų parapijiečiai: Alfredas Naktinis, Aušra Pačegonytė. Šiais metais tarp Biržų rajono savivaldybės ir tarybos narių išrinktų trijų labiausiai patikusių pasakojimų – Alfredo Naktinio (Adas Kietis) *Vis' biržiečė dirb ir dainuoj.*

Visi laimėtojai turėjo paskaityti

savo kūrybą patys, nes kitiems paskaityti būtų nelengva užduotis... Mūsų parapijietis Alfredas dėl sveikatos problemų negalėjo atvykti, tad jo kūrinį perskaitė Virginija Virkūtienė, kurios autorius buvo prašęs paimti ir jo prizus. Be šio, jam prizą skyrė ir nuolatinė konkurso dalyvė poetė Rita Venskūnienė už tai, kad *labė gražė aprašytūs darbė žmogelių.*

Nebuvusiems Biržų šventėje belieka pavydėti ir planuoti savo darbų ir veiklas taip, kad kitų metų pirmą rugpjūčio savaitgalį galėtume vėl susitikti ir pabūti savo gimtinėje...

„V. r. ž.“ inf.

Dar viena graži šventė Panevėžio parapijoje

Paskutinįjį rugpjūčio sekmadienį panevėžiečiai rinkosi į sekmadienio pamaldas, kurias laikė l. e. p generalinis superintendentas, parapijos administratorius kun. Raimondas Stankevičius. Džiugu, kad į pamaldas atvyko ir kunigo šeima.

Dievo Žodžio klausymu ir jo aiškinimu, giesmėmis šlovinome Viešpatį, šventėme Viešpaties Vakarienę.

Mūsų visų gerbiamą parapijietę Valeriją Baltušienę į pamaldas atlydėjo anūkas Tadas. Ji atvyko į bažnyčią, kad padėkotų Dievui už gražiai pragyventus 90 metų ir paprašyti Viešpaties palaimos ateityje.

Su šiuo garbingu Jubiliejumi p. Valeriją sveikino parapijos pirmi-

ninkas kurt. P. R. Puodžiūnas, Garbės seniūnė S. Audickienė, kuri parapijiečių vardu dėkojo Jubiliatei ir Jos šeimai už nuoširdžią bendrystę, linkėjo dar ilgai nepasiduoti senatvei, ilgai dar gyventi ir savo buvimu kartu džiuginti mūsų visų širdis. Su gėlių puokšte Jubiliatę taip pat pasveikino Garbės seniūnė M. Naktinienė ir kunigas R. Stankevičius. Pagiedojome sveikinimo giesmę Sveikiname Jus širdingai. Ponia Valerija visiems padėjo už sveikinimo žodžius ir kiekvienam padovanojo Jubiliejaus proga išleistą savo atsiminimų knygėlę Tai mano ilgas margas gyvenimėlis. Esame dėkingi už šią vertingą dovaną.

Po pamaldų rinkomės į tradicinę agapę, kurią kunigas pradėjo ir baigė Malda. Klausėmės p. Valerijos prisiminimų apie Jos vaikystę, jaunystę, praleistą tremtyje, nelengvas darbo paieškas grįžus į Tėvynę. Ji dėkinga savo šeimai už begalinį rūpestį, puikų bendravimą ir pagarbą. Reikia tik gerėtis tokiu gyvenimu darnioje šeimoje, kur yra susikalbėjimas, pagarba ir meilė, o ypač – sulaukus brandaus amžiaus. Dievo palaimos Jiems visiems!

Pabendravę agapėje, pakylėtas akimirkas baigėme viltingai žengdami į ateitį.

P. Griciūnienė
Nuotrauka autorės ►

Vis' biržiečė dirb ir dainuoj

Unt gryčios aš rado sava senų sąsvinį. Gal ir jūs noriat sužinot, kas prėš daugalį metų mana buva aprašyt?

Aš te šindė po tiesum pėsč's parėjo iš mokykles. Daug mokios, jou ir galv apsisuke. Raiks pasilset – pagrajyt unt armonikėles ir padainuot. Iš kuknios gards smoks ain.

Mam unt petelnės įspirgs čirškin, bliū' zaptį verd ir da giesmį niuniuoj. Uzbon' šutits piens garuoj, po peč' unt unglių bul'bos kep. Tėp norias pakarštavot. Bėt raiks laukt, kol' susirinks vis šeimyn.

Babute sake, ke buva jaun, te tiek daug su valgim nesipėckioja. Unt pusryčių valge plocin's su taukes, pētūs buva duon, batvinė ir kopūste su mės, pusednia – čiupk, a vakar' – kunkuliene ar bulbiene.

Broliuks išėjis oran. Pas šulnį prė svirtės viedran undenį pil' ir trauk' dainušku: *Mana panytėla kėp pamuliavot, gal jy mažytėla pėneliu mazgot.* Seso pritryne šeivs, kėp jai babute buva lieps, a dabar plūksns pleša ir sava meliodijų niuniuoj. Kaimink mezg dubul'ts pirštin's,

skaičiuoj ak's, tē negal' dainuot. Ale jos dukrela šalimos bovijas ir kažin kokių dainelų rėkoj.

Babute sėdž' stakles, audž' milu ir dainuoj: *Ain unt darželį rūtų lunkyt, margos gegutės pasiklausyt. Marga gegute, jy kukodam, rūtų šakelė nusilinkdam. Po stikla lungu audž' audėjėla, žėdnam daržely žydž' lelijėla.* Šitų nedėlių buvam kaimyna apsėduos ir pakasynos. Labe gražė gedoja mūsų mam su babut' – mam vede, a babute ir da trys moterės turavoje. Tatula žlugtų skalb', mazgoj bliuskels, undarokėl's, marškin's su padurkėlės, šnipštukėl's, bikš's.

Jy dainuoj: *Man' mamute vis kalbina juodų rūbų siūt, aš jaunute nenorėjo vėnolynan būt. Vėnolynan kiet lov, negales' užmigot, a aš myliama bernelia nenor' či palikt.*

Senelis vija virv's punčėm, siuve ir lope apynastr's. Dabar jou nuveje prėmenė, supyla smetonų muštokė, sviestų suk ir dainuoj: *Buva ger gas-*

padine, gera vyra žmon ir sudėje jyne sūrį su visu smeton.

Jise dažne mum saka: *Kiek kas gal', tiek tur' krutėt ir nēr kū sudėjis runks prė pečios sėdėt.* Tete su kaimyn malks dienų pjove, po tam abud pasivaišina ir padainava. Tas talkinyks sake, kad labe girts als buva, no dvejų stiklinių galv pradėje sukt's ir jis išėje unt nams. Tete name da tur' daug darba: raik' rėčkų miltų primalt, pirtį iškurint ir pirmam isivanot.

Nebēr man' laika rašyt. Raik' ait unt kūtį padėt tetė gyvul's liuobt, gėriuk paduot piena iš butelia. Aš pamislijo, kad vis' biržiečė dainuoj. Man' gražiausios senelia dainos, labjaus te šito: *Kaimi aš užaugo, kaimi vaikštinėjo, kaimi mergužėly myleti pradėjo.* Kė užaug's, aš jų padainuos' par radijų.

**Adas Kietis (Alfredas Naktinis)
2019 m. Biržė, konkurs's Dienoraščė**

OTILIJA BERTA MAŽUIKAITĖ-VAITKEVIČIENĖ

1924 03 01-2019 08 12

Nors kūnas žemėn grįžta į dulkes pelenų,
Bet kelsis vėl per Kristų jau peršviestu grožiu...

507 giesmė, Krikščioniškos giesmės, 2007

Rugpjūčio 12 dienos vakare Viešpats pasišaukė Vilniaus reformatų parapijos senbuvę, buvusią Karoliniškių-Viršuliškių seniūnę, kuklią, nuoširdžią draugę, senjorę Otiliją Mažuikaitę-VAITKEVIČIENĘ.

Otilija gimė 1924 metais Druoseikių kaime, netoli Biržų, mažžemių valstiečių šeimoje. Tėvas Jurgis Mažuika buvo reformatas, motina Alma Valiūnaitė – liuteronė. Šeimoje augo trys dukros ir sūnus: be Otilijos-Bertos, dar dvi dukros – Lilija ir Zelma-Ona bei sūnus Petras. Kai Otilytei buvo treji metai, šeima persikėlė į Papilio parapijos Laužadiškio kaimą, ten Ji pradėjo lankyti pradinę mokyklą. Kai Otilijai – vyriausiai Mažuikų dukrai – buvo vienuolika, mirė motina. Bet tėvas neparvedė pamotės, vienas augino keturis vaikus. Paaugusi Otilija padėjo tėvui tvarkytis ūkelyje, auklėti brolių ir dvi jaunesnes sesutes. Užėjo karas. Traukdamiesi vokiečiai sudegino sodybą, Mažuiką su vaikais priglaudė kaimynai. Pokaryje prie miško gyventi buvo nesaugu, tai tėvas vyriausią dukrą Otiliją išsiuntė gyventi į Biržus. Jos savarankiško gyvenimo pradžia nebuvo labai palanki. Pra-

dėjo dirbti. Ištekėjo. Likusi be vyro, viena užaugino dukrą Ireną. Dirbo Biržų kino teatre *Žvaigždė*, paskui, persikėlusį gyventi į Vilnių, daugelį metų dirbo Vilniaus *Kronikos* kino teatre – *saugojimo* Vilniaus reformatų bažnyčia.

Sulaukusi Lietuvos nepriklausomybės, kartu su kitais vilniečiais reformatais atkūrė, puoselėjo, puošė Vilniaus reformatų bažnyčią, valė, tvarkė atgautus parapijos namus. Daugelį metų Otilija Vaitkevičienė buvo renkama Karoliniškių seniūnijos antrąja seniūne, parapijos tarybos nare. Net ir sulaukusi garbaus

amžiaus, nepaliovė rūpintis Bažnyčios reikalais. Pergyveno, sielojosi, kai nesisekė suburti vieningos parapijos, kai buvo užgriuvę bėdos, nesutarimai.

Pavasariį Otilija atšventė garbingą 95-ųjų metų sukaktį. Tikėjomės, kad Otiliją, sustiprėjusią ir su dukra už parankės, dar išvysime mūsų Vilniaus reformatų bažnyčios pirmuose suoluose, kartu giedosime ir garbinsime VIEŠPATĮ, kuris guodžia ir globoja...

Pasijutusi blogiau, rugpjūčio 12 d. vakare Otilija tyliai užgeso ligoninėje.

Paskutinį patarnavimą, prieš išvežant kremuoti Jos žemiškąjį kūną, atliko LERB superintendentas kun. Tomas Šernas ir naujai ordinuotas katechetas Holgeris Lahayne, pasakęs įsimintiną homiliją. Liūdną nuotaiką skaidrino parapijiečių nuoširdžiai giedamos tradicinės reformatų giesmės...

Nuoširdžiai užjaučiame dukrą Ireną, anūkę Iloną, proanūkę Augustą ir kitus Ją pažinojusius ir mylėjusius....

Buvusios seniūnės

Memorialas nužudytų Biržų žydų atminimui

Birželio 16 dieną Pakamponių miške, netoli Biržų, buvo atidengtas paminklinis kompleksas Holokausto aukoms atminti. Jį suprojektavo architektas Josephas Rabie iš Prancūzijos, kurio proseneliai kilę iš Biržų, o dalis giminaičių buvo nužudyti Pakamponyse.

Memorialo pastatymą inicijavo Abelis ir Glenda Levitai iš Izraelio. Paminklo pagrindinis rėmėjas ir palaikytojas – filantropas Benny Rabinowitz iš Keiptauno.

I N F O R M A C I J A

I N F O R M A C I J A

I N F O R M A C I J A

Rugpjūčio 13 d. ansamblis *Draugiški projektai* pakvietė į Vilniaus evangelikų reformatų bažnyčią į atvirą repeticiją – koncertinės programos perklausą. Koncertinė programa *Giesmės dangaus miestui* buvo atlikta muzikos festivalyje *Pasaulio balsai* rugpjūčio 15 dieną Palangoje. Skambėjo užsienio ir lietuvių kompozitorių kūriniai. Taip pat ir 2017 metais Reformacijos jubiliejui Vaclovo Augustino ir Gintauto Venislovo sukurti kūriniai.

Rugpjūčio 13 d. Taline prasidėjo Baltijos regiono karių evangelikų kapelionų konferencija. Joje dalyvavo kapelionai iš Skandinavijos, Lenkijos, Vokietijos, Baltijos šalių bei jose dislokuotų tarptautinių dalinių karių evangelikų iš JAV, UK ir kt. šalių karo kapelionai evangelikai, tačiau buvo ir atstovų iš kitų krikščioniškų konfesijų. Konferencijos tema: *Cyber security and chaplain's*

pilgrim through time and sacral space in Tallinn (Kibernetinis saugumas ir kapeliono piligrimystė po Talino sakralinę erdvę). Konferencijoje buvo kalbama apie kibernetinį saugumą, kapelionų tarnystę naujuose iššūkiuose kariuomenei.

Rugpjūčio 23-25 d. Vilniaus evangelinėje bažnyčioje vyko VIE-NYBĖS ŠVENTĖ, sukvietusi visos Lietuvos evangelinių bažnyčių tikinčiuosius. Visas tris dienas pamokslavo dr. Willemas van Gemerenas iš JAV viena tema iš trijų dalių: *Gyvojo Dievo troškimas, Regėti Kristaus kančių ir šlovę, Sekti Kristumi Jo kančioje ir šlovėje.* Šeštadienį dar klausėmės Elektrėnų evangelinės bažnyčios pastoriaus Gintauto Gruzdžio *Ar tikrai man tavęs (ne)reikia?*, Naujosios Akmenės evangelikų bažnyčios pastoriaus Mindaugo Palonio *Skirtingi aukurai*, Lietuvos evangelinių baž-

nyčių bendrijos vadovo ir Kauno bažnyčios pastoriaus Gabrielio Lukošiaus *Tvirtai laikykitės Evangelijos žodžio* pamokslų. Visos konferencijos metu Viešpaties garbei giesmes giedojo Kauno, Panevėžio, N. Akmenės, Vilniaus ir kt. evangelinių bažnyčių šlovintojai.

Rugpjūčio 29 d. vakarą Kapinių šventei Antakalnio kapinėse rinkosi vilniečiai malda ir giesme prisiminti Amžinybėn išėjusius savo artimuosius, gimines, draugus.

Ansamblis Draugiški projektai

Vilniečiai Kapų šventėje

*Nuoširdžius užuojautos žodžius tariame
HENRIKUI BARAUSKUI,
Amžinybėn išlydėjus
mylimą brolių ROMA...
Te Viešpats paguodžia Jus
netekties valandą
ir nuramina Jūsų širdį!*

Vilniaus ev. reformatų parapija

*Mirus žurnalistui, publicistui, istorikui
dr. ALGIMANTUI LIEKIUI,
netekties valandą užjaučiame
sūnų ŠARŪNĄ,
vaikaičius MIRGĄ-LIUDVIKĄ,
ALGIMANTĄ-KONRADĄ
ir kitus artimuosius. Prašome Viešpaties
paguosti nuliūdusias širdis...*

Vilniaus ev. reformatų parapija

Sveikiname

INGA ir GEDIMINĄ JASĖNUS, birželio 30 d. gimus sūneliui
LEONUI. Aukite sveiki ir globojami VIEŠPATIES meilės!

kauniečius INGA, PAVELĄ, SOFIJĄ, KIPRĄ JELKINUS
ir VIDĄ CUPREVĄ šeimos pagausėjimo proga!

Te Jūsų džiaugsmas ir viltys pildosi,
te Jūsų šeimos neapleidžia Viešpaties malonė!

Sveikiname

UNESI MARYTEI GELAŽNYKAITEI-VASILIAUSKIENEI
rugpjūčio 9 d. suėjo 80 metų!
Nuoširdžiai sveikiname!

Sveikiname

ROMAS KATKEVIČIUS
rugpjūčio 12 d. giminių – draugų rate
atšventė 70-ąjį gimtadienį.
Linkime sveikatos, geros nuotaikos,
optimizmo, Viešpaties vedimo
nelengvame šio gyvenimo kelyje!

Sveikiname

Vaikystė nubėgo, jaunystė praėjo,
Branda nužingsniavo dulkėtais keliais...
Gegutė raiboji metus vis skaičiavo,
Viltiniai žadėjo: Gyvensi ilgai.

Kad tiktai džiaugsmingai, kad tiktai laimingai,
Sveikatos ir meilės, vilties ir sėkmės.
Ilgai dar nesenti, laimingai gyventi,
Šiandieną mes linkime Jums iš širdies.

VALERIJĄ SKIAUTERYTĘ – BALTUŠIENĘ,
rugpjūčio 16-ąją atšventusių garbingą 90-ies metų Jubiliejų.

Dėkojame Jums už sekmadienius ir tas akimirkas, kurias
praleidžiame kartu maldoje. Ačiū už geranorišką pagalbą
parapijos veikloje. Ir toliau būkite tikro, tauraus gyvenimo
pavyzdžiu visiems. Linkime nesenti dvasioje ir telydi Jus visuose
Jūsų darbuose Viešpaties palaima ir artimųjų šiluma!

Panevėžio parapijos reformatai

Nuo spalio mėnesio
ATSINAUJINUSI jau 30 MINUČIŲ
LAIDA EVANGELIKAMS

KELIAS

„LRT Plus“ kanalu
sekmadienį 8.30 val.,

Laidos redaktorius
Tomas Pavilanskas-Kalvanas,
el.p. tomaspaka@gmail.com
mob. tel. 8 676 05538

Leidinio spaudos rėmėjas

Birbinių g. 4a, LT-02121, Vilnius
tel.: +370 5 2627585
mob.tel.: +370 655 24403
Linksmoji g.5, LT-02041, Vilnius
tel.: +370 5 2639004
mob.tel.: +370 652 11944

www.klion.lt

Laiškus redakcijai galite rašyti:

Pylimo 20-13, Vilnius,
Vilniaus ev. reformatų parapijos raštinė,
el.p. dalija.gudliauskienė@gmail.com

Parengė Dalija Gudliauskienė,
tel. 8 685 74 951

Redagavo, spausdino
Genovaitė Mikalajūnienė,
Damian Finer

Leidėjas:
Vilniaus ev. reformatų parapija
Tiražas 100 egz.

Leidėjai straipsnius taisto ir trumpina
savo nuožiūra

9 772029 512000

Laikraštis platinamas už auką.
Leidžiamas tik iš surinktų aukų.